

Marcin WOCHESKI

DOI 10.14746/ssp.2023.2.9

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID: 0000-0002-7235-3214

Orędzia prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskiego z 2022 r. wygłoszone do parlamentów państw świata

Streszczenie: Od początku pełnoskalowej inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę 24 lutego 2022 r. prezydent Wołodymyr Zełenski wygłosił wiele orędzi i przemówień, adresowanych do różnych odbiorców na całym świecie. Wystąpienia prezydenta Ukrainy wydają się być wartym uwagi przedmiotem badań, zwłaszcza ze względu na ich bezprecedensowy charakter. Celem artykułu jest analiza treści orędzi, skierowanych przez prezydenta Zełenskiego do parlamentów państw świata (z wyłączeniem Rady Najwyższej Ukrainy), począwszy od 24 lutego 2022 r., a skończywszy na 31 grudnia 2022 r. Na podstawie badania z użyciem metody analizy treści stwierdzono, że orędzia prezydenta Ukrainy mają stały schemat i zakres tematyczny, który ulegał jedynie ewolucji, będącej efektem zmian na froncie wojny pomiędzy Federacją Rosyjską a Ukrainą oraz reakcji państw świata na propozycje prezydenta, dotyczące pomocy walczącej z agresorem Ukrainie. Oprócz przedstawienia głównych tematów podejmowanych w przemówieniach prezydenta oraz ich ewolucji w omawianych ramach czasowych, opisane zostały również konteksty historyczne, odnoszące się do ważnych wydarzeń z przeszłości narodów, do których prezydent kierował swoje słowa.

Słowa kluczowe: Zełenski, Ukraina, przemówienie, wojna, międzynarodowy

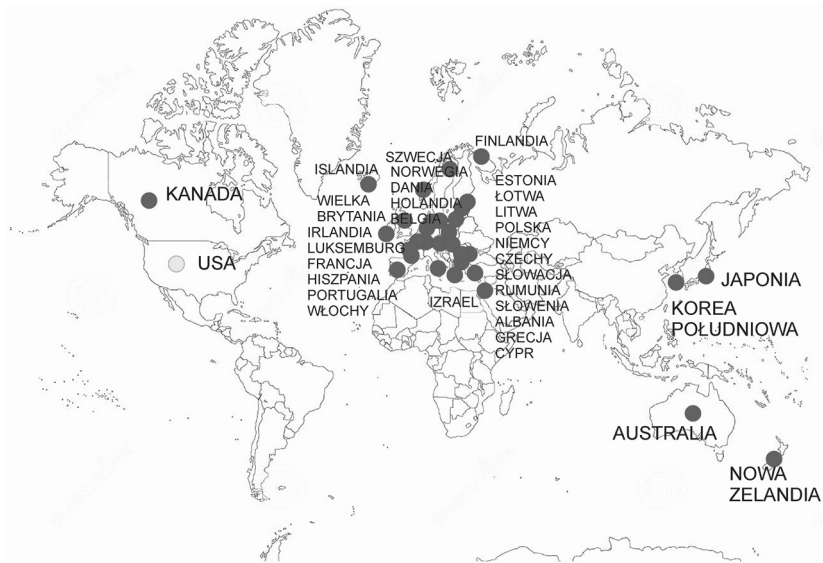
Od momentu rozpoczęcia pełnoskalowej inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę 24 lutego 2022 r. prezydent Wołodymyr Zełenski stał się obiektem zainteresowania całego świata, zarówno z punktu widzenia publicystycznego, jak i naukowego. Pomimo amerykańskiej propozycji opuszczenia Kijowa nie zdecydował się na ten krok (*Zelenski...*, 2022), a swoimi codziennymi wystąpieniami nadal motywuje do walki Ukraińców i informuje o swoich bieżących działaniach jako głowy państwa. Wśród kilkuset wygłoszonych w ciągu niemal roku (od 24 lutego 2022 r.

do 31 grudnia 2022 r.) przemówień, zwarty zbiór stanowią orędzia kierowane do parlamentów różnych państw, niezależnie od tego, czy legislatury te miały charakter unikameralny, czy bikameralny. Właśnie te orędzia będą stanowiły przedmiot rozważań niniejszego artykułu. W okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. prezydent Zełenski wygłosił 33 przemówienia do 32 państw świata (do Kongresu Stanów Zjednoczonych przemawiał dwukrotnie). Wszystkie, za wyjątkiem ostatniego, skierowanego 22 grudnia 2022 r. do amerykańskiego Kongresu zostały przedstawione w formie zdalnej, za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. To orędzie stanowi pewien wyjątek nie tylko ze względu na jego formę, ale również dlatego, że jako jedyne zostało wygłoszone w języku angielskim, pozostałe bowiem prezydent wypowiadał w języku ukraińskim (były one tłumaczone symultanicznie na języki narodowe). Celem tego opracowania jest przedstawienie i omówienie podejmowanych w opisywanych orędziach tematów i wątków, przy wykorzystaniu jakościowej metody analizy treści. Podjęto próbę znalezienia odpowiedzi na następujące pytania badawcze: Jakie wątki pojawiają się w wystąpieniach i czy są one powtarzalne?, Czy można zaobserwować ewolucję orędzi?, Jak zmieniała się ilość wystąpień w kolejnych miesiącach? Analiza będzie dotyczyć wystąpień opublikowanych na oficjalnej stronie internetowej Biura Prezydenta Ukrainy, przy czym trzeba zaznaczyć, że nie będzie ona obejmowała kwestii wizualnej autoprezentacji prezydenta Zełenskiego, a skupiać się będzie jedynie na przekazywanej odbiorcom treści.

Spśród 33 prezydenckich orędzi, 25 zostało wygłoszonych w państwach leżących na kontynencie europejskim, 3 w państwach azjatyckich (Japonia, Korea Południowa i Izrael), 2 w Ameryce Północnej (Kanada i Stany Zjednoczone – dwukrotnie) oraz 2 w Australii i Oceanii (Związek Australijski i Nowa Zelandia).

Z 25 przemówień do parlamentów państw leżących w Europie, 21 było adresowanych do członków Unii Europejskiej (nie zaliczają się do tego grona Albania, Islandia, Norwegia i Wielka Brytania).

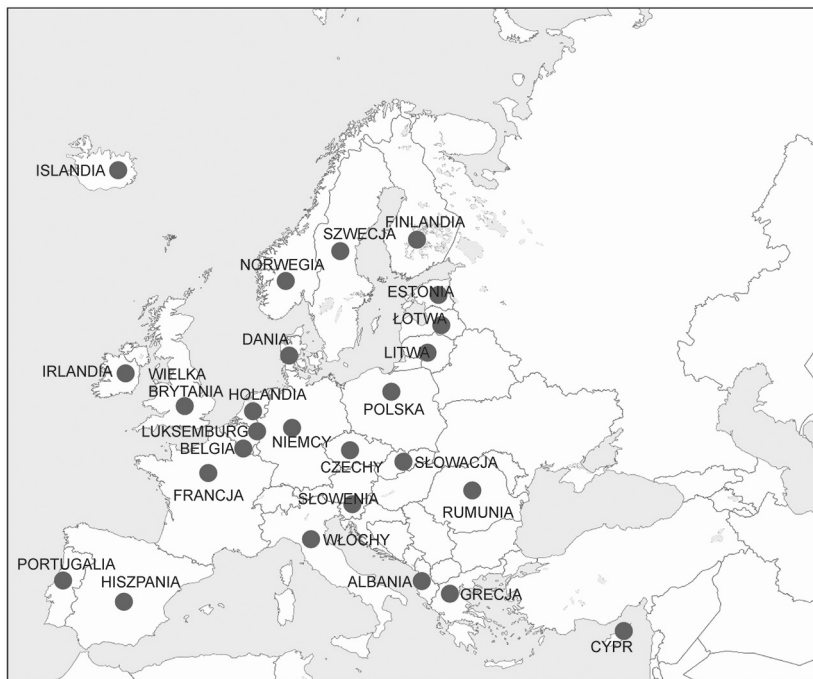
Analizując wystąpienia należy stwierdzić, że wszystkie mają stały i uporządkowany schemat, zaczynający się od powitań i pozdrowień. Oczywiście, każde z orędzi cechuje się elementami dostosowanymi do

Rys. 1. Mapa przedstawiająca wszystkie państwa, w których parlamentach prezydent Wołodymyr Zelenski wygłosił orędzia. Stany Zjednoczone oznaczono jaśniejszą kropką, ponieważ w Kongresie wystąpił dwukrotnie

Źródło: Opracowanie własne.

odbiorców w danym państwie, aby było ono dla nich bardziej zrozumiałe i czytelne. W początkowym okresie, przemówienia były nakierowane na poinformowanie społeczności państw zachodnich o przebiegu toczonych w Ukrainie walk oraz okrucieństwach i zbrodniach wojennych, popełnianych przez stronę rosyjską. I tak, począwszy od pierwszego z nich, skierowanego do parlamentu Zjednoczonego Królestwa 8 marca 2022 r. prezydent Zelenski, chcąc unaocznic brytyjskim parlamentarzystom bohaterskie zmagania Ukraińców o wolność, opisał po kolei następujące po sobie wydarzenia z pierwszych trzynastu dni wojny, zaczynając od wyruszenia wojsk ukraińskich do obrony w godzinach wczesnoporannych 24 lutego 2022 r., poprzez bohaterską obronę Wyspy Węży, bombardowanie Babiego Jaru, atak czołgów rosyjskich na Zaporoską Elektrownię Jądrową w Enerhodarze, protesty ludności cywilnej w okupowanych miastach, a kończąc na wstrząsającej informacji o śmierci dziecka w Mariupolu z powodu odwodnienia (brak wody pitnej w mieście). Przywołał również dramatyczną ewakuację dzieci ze szpitala onkologicznego oraz

Rys. 2. Mapa przedstawiająca państwa leżące w Europie, w których parlamentach prezydent Wołodymyr Zełenski wygłosił orędzia

Źródło: Opracowanie własne.

oświadczył, że w ciągu tych niecałych dwóch tygodni zginęło 10 000 żołnierzy rosyjskich. Odwołał się do bitwy o Anglię (bitwy o Wielką Brytanię) z 1940 r., która była zbiorowym wysiłkiem całego społeczeństwa brytyjskiego, skierowanym na walkę z pozornie niemożliwym do pokonania przeciwnikiem (Zełenski, 2022a).

Drugie spośród wygłoszonych do parlamentów orędzi, 11 marca 2022 r. było skierowane do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Na samym początku prezydent Ukrainy przypomniał niełatwe relacje pomiędzy Polską a Ukrainą po objęciu przez niego urzędu. Można było odnieść wrażenie, że jest to luźne nawiązanie (nie mówił o tym wprost) do nieobecności prezydenta Andrzeja Dudy (który również słuchał wystąpienia w sali plenarnej Sejmu) na uroczystości inauguracji prezydentury Zełenskiego w maju 2019 r. (Wielniński, 2019), jednak już chwilę później prezydent Ukrainy mówił o ocieplaniu się wzajemnych stosun-

ków z każdym kolejnym spotkaniem na szczuble głów państw (Zełenski, 2022b). Dziękował za polską pomoc dla Ukrainy, podkreślając, że agresja Federacji Rosyjskiej zdecydowanie wyciszyła spory między państwami i zatarła granice między narodami. Przypomniał słowa prezydenta Lecha Kaczyńskiego, odnoszące się do zagrożenia ze strony rosyjskiego sąsiada dla państw Europy Środkowo-Wschodniej, a wypowiedziane 12 sierpnia 2008 r. w Tbilisi: „I my też wiemy świetnie, że dziś Gruzja, jutro Ukraina, pojutrze Państwa Bałtyckie, a później może i czas na mój kraj, na Polskę!” (Kaczyński, 2008). Zełenski nawiązał również do katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem z dnia 10 kwietnia 2010 r., sugerując w niejednoznaczny sposób możliwy wpływ strony rosyjskiej na to zdarzenie.

15 marca 2022 r. prezydent Wołodymyr Zełenski wygłosił orędzie do parlamentu Kanady, dokonując tutaj przyrównania atakowanych ukraińskich miejsc i obiektów do podobnych jak one, ale znajdujących się w Kanadzie. I tak, Plac Wolności w Charkowie przyrównał do Placu Churchilla w kanadyjskim Edmonton; podobnie jak w wystąpieniu do parlamentu Zjednoczonego Królestwa z dnia 8 marca 2022 r., tak i tutaj wspomniął o kijowskim Babim Jarze, odwołując się do podobnego miejsca pamięci w Kanadzie, Narodowego Pomnika Holocaustu w Ottawie. Z kolei zajęta przez wojska rosyjskie 4 marca 2022 r. (*Majdanchyk...*, 2022) Zaporoską Elektrownię Jądrową w Enerhodarze (o której zresztą także wspominał, przemawiając do deputowanych Zjednoczonego Królestwa), zestawiał z elektrownią jądrową Bruce, leżącą w kanadyjskim stanie Ontario. Zwrócił też uwagę na brak zdecydowanej reakcji decydentów politycznych, pomimo pozornie okazywanego zaniepokojenia sytuacją w Ukrainie. Podkreślił jednocześnie, że zagrożenie ze strony Federacji Rosyjskiej dotyczy nie tylko Ukrainy, ale i całej Europy, dlatego potrzebne są wspólne działania dla powstrzymania agresora. Prosząc o pomoc, zaapelował o zmuszenie firm i przedsiębiorstw do opuszczenia rosyjskiego rynku (Zełenski, 2022c).

Apel o sankcje gospodarcze i ekonomiczne prezydent Zełenski ponowił także podczas przemówienia do Kongresu Stanów Zjednoczonych z dnia 16 marca 2022 r., wzywając do zamknięcia amerykańskich portów dla rosyjskich statków. Dołączył do tego apel o nałożenie sankcji na polityków i urzędników z Rosji. Wartym wspomnienia elementem tego wystąpienia jest propozycja utworzenia nowej organizacji międzynarodowej, mającej służyć utrzymaniu światowego pokoju, U-24 (United for Peace – Zjednoczeni dla Pokoju). Ten związek państw miałyby zapewniać błyskawiczne reagowanie w sytuacji zagrożenia w dowolnym miejscu na

świecie, służyć niezbędną pomocą, wsparciem politycznym, a w razie potrzeby także dostarczać broń i nakładać sankcje (Zelenski, 2022d). Ten postulat wysunięty wówczas przez prezydenta Ukrainy wynika z wielokrotnie podkreślanej przez niego w wystąpieniach słabości istniejących aktualnie organizacji międzynarodowych, niepotrafiących zapewnić na czas pomocy państwom znajdującym się w potrzebie. Wydaje się jednak, że stworzenie takiej organizacji z praktycznego punktu widzenia jest niemożliwe do zrealizowania, nie tylko ze względu na trwającą wojnę, ale także łatwą do przewidzenia rozbieżność interesów członków, uniemożliwiająca sprawne podejmowanie decyzji. Być może ta propozycja miała na celu pewne uspokojenie strony rosyjskiej podczas trwających jeszcze wówczas zakulisowych negocjacji, sprawiając wrażenie rezygnacji z dążenia do członkostwa w NATO na rzecz stworzenia nowej organizacji służącej bezpieczeństwu na świecie (Stanage, 2022). Podobnie jak w przypadku przemówienia w kanadyjskim parlamencie, Zelenski ponowił prośbę o dostarczenie Ukrainie samolotów bojowych, a ponadto poprosił o systemy obrony przeciwlotniczej (m.in. S-300). Ważną i wielokrotnie podkreślaną prośbą prezydenta było także wezwanie do zamknięcia przestrzeni powietrznej nad Ukrainą. Realizacja takiego postulatu z pewnością ulżyłaby ukraińskim obrońcom, jednak ze względu na ograniczony zasięg lotnictwa wojskowego, bez stacjonowania samolotów NATO na terytorium Ukrainy była praktycznie nie do zrealizowania. Próba zamknięcia przestrzeni powietrznej doprowadziłaby nieuchronnie do bezpośredniej konfrontacji między Siłami Powietrznymi Federacji Rosyjskiej a lotnictwem NATO, do czego państwa zachodnie za wszelką cenę nie chcą dopuścić. W późniejszych wystąpieniach Zelenski zrezygnował z forsowania tej idei.

Kolejne z wystąpień, skierowane 17 marca 2022 r. do niemieckiego Bundestagu różni się nieco od poprzednich, a to ze względu na wstrzeźliwe stanowisko gabinetu Republiki Federalnej Niemiec wobec sankcji nakładanych na Federację Rosyjską. Prezydent Ukrainy, wygłaszając orędzia do legislatyw różnych państw, dostosowuje je bowiem nie tylko do charakteru gospodarczych powiązań danego państwa z Federacją Rosyjską, ale też do stosunku rządów i społeczeństw wobec samego aktu jej agresji zbrojnej na Ukrainę. I tak, oprócz przedstawienia dramatycznej sytuacji w okupowanej Ukrainie, wspomnieniu ataku lotniczego na Doniecki Akademicki Obwodowy Teatr Dramatyczny w Mariupolu, który miał miejsce dzień wcześniej (*Rosiyany...*, 2022), Zelenski wypomnił wciąż istniejące silne powiązania niemieckich firm z Rosją,

zwlekaniu ze zdecydowanym poparciem dla członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej i NATO oraz zarzucił przedkładanie interesów gospodarczych ponad dobro uciemnionej wojną Ukrainy (Zełenski, 2022e). Przypomniał też, na przykładzie gazociągu Nord Stream 2, że jako prezydent Ukrainy wcześniej ostrzegał Niemcy o możliwym wykorzystaniu tej inwestycji jako potencjalnego instrumentu nacisku politycznego ze strony Kremla. Mówił o tym m.in. podczas wspólnej z kanclerz Angelą Merkel konferencji prasowej w Kijowie 22 sierpnia 2021 r., wskazując na ryzyko zachwiania równowagi bezpieczeństwa w całej Europie (*Nord...*, 2021). Kończąc swoje wystąpienie, prezydent Zełenski zwrócił się bezpośrednio do kanclerza Olafa Scholza słowami, które 12 czerwca 1987 r. skierował w Berlinie do ówczesnego Sekretarza Generalnego KC KPZR Michaiła Gorbaczowa prezydent USA Ronald Reagan: „...*tear down this wall!*” (Reagan, 1987). Odwołanie się do prezydenta Reagana, którego polityka gospodarcza w dużej mierze przyczyniła się do upadku Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w 1991 r. można postrzegać jako porównanie upadku Muru Berlińskiego do budowanej w konsekwencji ataku Rosji na Ukrainę wyobraźalnej ściany oddzielającej ją od świata demokratycznego. Nie jest to zresztą pierwszy raz, kiedy Zełenski odwołał się do Ronalda Reagana, cytował go również w mowie inauguracyjnej prezydenturę w Radzie Najwyższej 20 maja 2019 r. (Donaj, Wochelski, 2022, s. 147–148).

20 marca 2022 r. prezydent Ukrainy wygłosił orędzie do izraelskiego Knesetu, gdzie oprócz wielu nawiązań historycznych, obecnych w niemal każdym wystąpieniu, wypomniał tamtejszym decydom brak zdecydowanego wsparcia dla Ukrainy oraz odmowę przekazania systemu obrony powietrznej *Iron Dome* (Zełenski, 2022f). Ówczesny rząd Izraela, z premierem Naftalim Bennettem nie nałożył na Rosję sankcji, nie potępił jej też w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, starając się pośredniczyć w negocjacjach między walczącymi stronami (Vorobyov, 2022). Należy przypuszczać, że wstrzemięźliwa reakcja Izraela wynikała zarówno z uwikłania w liczne konflikty na Bliskim Wschodzie, znaczącego odsetku obywateli pochodzących z terenów byłego ZSRR – około 1,5 miliona (Bryc, 2020), jak i dość licznej diaspory żydowskiej zarówno w Rosji – 172 000, jak i w Ukrainie – 50 000 (DellaPergola, 2018, s. 6).

Kolejne wystąpienie prezydent Wołodymyr Zełenski wygłosił do parlamentu Republiki Włoskiej 22 marca 2022 r. Dla przybliżenia Włochom trudnej sytuacji w Ukrainie, dokonał podobnego zabiegu jak w legislatywie Kanady, porównując ukraiński Mariupol do włoskiej Genui

oraz Kijów do Rzymu. Zwrócił również uwagę na prawdopodobieństwo wystąpienia problemu głodu, związane z brakiem możliwości eksportu żywności z Ukrainy w obliczu milionów ludzi, którzy będą potrzebować pomocy. Dołączył także prośbę o szeroki pakiet sankcji wobec Rosji, począwszy od konfiskaty rosyjskich nieruchomości i jachtów, blokady kont bankowych, poprzez całkowite embargo na handel, a kończąc na postulacie odciążenia wszystkich banków rosyjskich od światowego systemu finansowego. Trzeba wspomnieć też, że Zełeński po raz pierwszy w swoim wystąpieniu zawarł wezwanie o pomoc w przyszłej, powojennej odbudowie Ukrainy, wyrażając jednocześnie nadzieję, że będzie ona już wtedy członkiem Unii Europejskiej (Zełeński, 2022g).

23 marca 2022 r. prezydent Zełeński wystąpił przed parlamentem Japonii. Oprócz podziękowań za japońskie wsparcie dla Ukrainy, dłuższy fragment swojego przemówienia poświęcił zagrożeniu wypływającemu z zajęcia 24 lutego 2022 r. przez żołnierzy rosyjskich terenów dawnej elektrowni jądrowej w Czarnobylu (*Russian...*, 2022) i wspomnianej już wcześniej Zaporoskiej Elektrowni Jądrowej w Enerhodarze. Skupienie się na kwestii ryzyka wystąpienia promieniowania radioaktywnego i potencjalnego użycia przez Rosję broni jądrowej wynika zapewne z historycznych doświadczeń Japonii – zrzucenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki w 1945 r. oraz awarii w elektrowni Fukushima w 2011 r. Prezydent Ukrainy po raz kolejny zwrócił uwagę na nieskuteczność działań organizacji międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem ONZ, wskazując na konieczność ich reformy, a także potrzebę budowy nowych mechanizmów mających służyć bezpieczeństwu na świecie (Zełeński, 2022h). Istotnym wątkiem poruszonym przez Zełeńskiego było ostrzeżenie przed blokadą dróg transportu morskiego z Ukrainy (Japonia mogłaby mieć podobny problem ze względu na położenie geograficzne). Prezydent poprosił nadto o nałożenie sankcji gospodarczych i ekonomicznych na Rosję oraz zaznaczył potrzebę przyszłej odbudowy Ukrainy.

Kolejne wystąpienia, poczynając od ogłoszonego do parlamentu Republiki Francuskiej 23 marca 2022 r., a kończąc na orędziu do Kongresu Stanów Zjednoczonych z dnia 22 grudnia 2022 r. przebiegały według podobnego scenariusza, można natomiast dostrzec zbieżność wysuwanych postulatów z możliwymi do osiągnięcia w danym państwie korzyściami oraz ogólną ewolucję wyrażanych oczekiwań. W słowach skierowanych do deputowanych szwedzkiego Riksdagu 24 marca 2022 r. prezydent Zełeński po raz pierwszy, mówiąc o powojennej odbudowie Ukrainy za-

proponował objęcie przez dane państwo patronatu nad restauracją określonego miasta, regionu lub gałęzi gospodarki (Zełenski, 2022i). Takie zaproszenia do skoncentrowania wysiłku na określonym terenie w Ukrainie wystosowywał później wielokrotnie, m.in. w duńskim Folketingu, w parlamencie Związku Australijskiego, w irlandzkim Oireachtas, czy w islandzkim Althingu. Wskazując na istniejące dla Szwecji zagrożenia, istotne jednak również dla pozostałych członków NATO, zwrócił uwagę na Gotlandię, która ze względu na swoje strategiczne położenie pozwala kontrolować dużą część basenu Morza Bałtyckiego i mogłaby stać się celem potencjalnego ataku rosyjskiego (Gotkowska, Szymański, 2022). Przemawiając do deputowanych Królestwa Danii 29 marca 2022 r. prezydent Ukrainy przywołał konieczność dbałości o ekologię i środowisko naturalne jako argument za całkowitą rezygnacją z importu rosyjskiej ropy naftowej, skrytykował też brak wsparcia ze strony rządu węgierskiego dla Ukrainy (Zełenski, 2022j). Uzależnione od importu surowców energetycznych z Federacji Rosyjskiej Węgry nie podjęły żadnych zdecydowanych działań w tym zakresie, choć trzeba też zwrócić uwagę na fakt, że w ciągu ostatnich kilku lat relacje pomiędzy Budapesztem a Kijowem były napięte, a to głównie ze względu na stosunek władz ukraińskich wobec węgierskiej mniejszości narodowej na Zakarpaciu (Nattrass, 2022).

Zdecydowane wsparcie udzielone Ukrainie przez rząd Królestwa Norwegii znalazło swoje odzwierciedlenie w podziękowaniach, które skierował prezydent Zełenski do deputowanych Stortingu 30 marca 2022 r. Podobnie jak w poprzednich wystąpieniach, jako najważniejszą pomoc dla Ukrainy wymieniał dostawy broni, w szczególności amerykańskich rakiet przeciwokrętowych Harpoon oraz amerykańsko-norweskich systemów obrony powietrznej NASAMS (2 takie systemy dostarczono na Ukrainę w 2022 r., a kolejne 2 mają zostać przekazane w 2023 r.), nałożenie dalszych sankcji gospodarczych na Federację Rosyjską oraz blokadę portów dla floty rosyjskiej (Zełenski, 2022k). Dla europejskiej gospodarki niezwykle ważna jest pozycja Norwegii jako stabilnego dostawcy surowców energetycznych, szczególnie w sytuacji rezygnacji ich dostaw z Rosji.

Przemawiając do parlamentu Związku Australijskiego w dniu 31 marca 2022 r. prezydent zwrócił uwagę na brak mechanizmów pociągania Federacji Rosyjskiej do odpowiedzialności w kontekście zestrzelenia nad Donbasem 17 lipca 2014 r. malezyjskiego Boeinga 777, poprosił o dostarczenie Ukrainie pojazdów opancerzonych Bushmaster oraz wystosował apel o pomoc do ukraińskiej mniejszości w Australii (Zełenski, 2022l).

Według stanu z lipca 2023 r., Australia dostarczyła Ukrainie 90 takich pojazdów i zadeklarowała przekazanie kolejnych 30 (*Australia...*, 2023).

Z kolei wygłaszając orędzie przed deputowanymi holenderskich Stanów Generalnych 31 marca 2022 r. Zełeński wezwał do osądzenia zbrodniarzy wojennych przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości w Hadze, ponownie ostrzegł przed kryzysem żywnościowym na świecie, możliwym do wystąpienia ze względu na trudności w eksporcie ukraińskich produktów rolnych oraz zachęcił do poparcia idei członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej (Zełeński, 2022f), co zresztą czynił w wielu swoich wystąpieniach, np. w parlamencie Słowenii (Zełeński, 2022u).

W przemówieniu do parlamentu Rumunii 4 kwietnia 2022 r., obok elementów występujących w poprzednich orędziach, prezydent Zełeński podjął się odpowiedzi na pytanie, z czego wynika ostentacyjne popełnianie przez Federację Rosyjską zbrodni wojennych. Jako przyczyny wskazał z jednej strony przekonanie rządzących na Kremlu o słabości przywódców państw europejskich, którzy nie dadzą rady obronić swoich wartości, a tym samym pozwolą na bezkarność zbrodniarzy, zaś z drugiej strony przyrównał rosyjskich decydentów do funkcjonariuszy reżimu Nicolae Ceaușescu, tracących kontakt z rzeczywistością i realizujących swoje pozbawione sensu idee za wszelką cenę (Zełeński, 2022m).

Z kolei, kierując swoje słowa do irlandzkiego Oireachtas 6 kwietnia 2022 r., prezydent Ukrainy stwierdził, że Rosja uważa głód na świecie za swoją broń i ostrzegł przed nowym, masowym napływem imigrantów, wynikającym z potencjalnie narastającego braku żywności, dotyczącego szczególnie Afryki Północnej i Azji (Zełeński, 2022n). Zaś dzień później, 7 kwietnia 2022 r., przemawiając do parlamentu Republiki Grecji, zwrócił uwagę na możliwość wywołania przez Federację Rosyjską sztucznego kryzysu energetycznego, co mogłoby potem zostać przez nią wykorzystane jako instrument do szantażowania państw europejskich (Zełeński, 2022o).

Na samym początku wystąpienia przed fińską Eduskuntą 8 kwietnia 2022 r. prezydent Zełeński nawiązał do ataku rakietowego na dworzec kolejowy w Kramatorsku, do którego doszło tego samego dnia w godzinach porannych; zginęły wówczas 63 osoby, a 150 zostało rannych (Vakulenko, 2023). Podkreślił też, że Federacja Rosyjska cały czas gromadzi siły potrzebne do kontynuowania agresji w Ukrainie, poszukuje najemników w różnych państwach świata i używa do swoich celów bojowni-

ków werbowanych spośród członków grup terrorystycznych oraz korzysta z usług prywatnych firm wojskowych, tworzonych przez „niektórych rosyjskich urzędników” (Zełenski, 2022r). Należy rozumieć, że było to bezpośrednie odniesienie do działań Grupy Wagnera i osób skupionych wokół Jewgienija Prigożyna. Ostrzegł też przed możliwością ataku Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej na każde państwo, będące potencjalnym celem neoimperialnych planów Kremla. Dla Finlandii, graniczącej z Rosją na długości około 1340 kilometrów, mającej zresztą najdłuższą granicę lądową z Federacją Rosyjską spośród państw Unii Europejskiej (*Finlandia...*, 2022), fakt istnienia zagrożenia był raczej oczywisty i zapewne wpłynął na przyspieszenie decyzji o wstąpieniu do NATO, co nastąpiło 4 kwietnia 2023 r. (*Finland...*, 2023).

Występując przed deputowanymi Rady Narodowej Republiki Słowackiej 10 maja 2022 r. prezydent Ukrainy, mówiąc o konieczności rezygnacji z importu surowców energetycznych z Rosji, wyraził zrozumienie dla faktu, że nie wszystkie państwa (w tym także Słowacja) są w stanie zaprzestać kupowania ropy naftowej i gazu ziemnego z Federacji Rosyjskiej natychmiast, ale powinien być to cel przeznaczony do jak najszybszej realizacji. Istotnym w kontekście geograficznego położenia Słowacji elementem orędzia jest też apel o stworzenie alternatywnych tras eksportu towarów z Ukrainy, mając na uwadze blokadę ukraińskich portów położonych nad Morzem Azowskim i Morzem Czarnym (Zełenski, 2022t).

Ukraińska Formuła Pokoju (ang. *Ukrainian Peace Formula*), dziesięciopunktowa koncepcja zaproponowana przez prezydenta Wołodymyra Zełenskiego 15 listopada 2022 r. podczas szczytu G20 w Indonezji (Ankel, 2022), zawierająca postulaty konieczne dla przywrócenia pokoju na świecie, została przez niego przywołana podczas wystąpienia w parlamencie Nowej Zelandii 13 grudnia 2022 r. Szczególną uwagę prezydent Ukrainy zwrócił tam na punkt ósmy, dotyczący bezpieczeństwa środowiska (Zełenski, 2022w). Wspomniał także o nowym programie *Grain From Ukraine*, w ramach którego ukraińskie zboże ma być dostarczane do państw Afryki i Azji, borykających się z problemem głodu. Według stanu na czerwiec 2023 r., udało się w ramach tej inicjatywy dostarczyć ponad 170 000 ton zboża z Ukrainy do Jemenu, Kenii, Etiopii i Somalii (*Grain...*, 2023).

Ostatnie analizowane w niniejszym opracowaniu przemówienie, ogłoszone przez prezydenta Zełenskiego w Kongresie Stanów Zjednoczonych 22 grudnia 2022 r. (jedyne ogłoszone w formie stacjonarnej podczas wizyty w Waszyngtonie i w języku angielskim) nie zawierało

w sobie nowych treści, poza prośbą o dostarczenie systemów obrony powietrznej Patriot (Zełenski, 2022x).

Celem niniejszego artykułu była analiza wystąpień prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskiego, kierowanych do parlamentów państw świata (z wyłączeniem Rady Najwyższej Ukrainy), w okresie od 24 lutego 2022 r. (zbrojna agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę) do 31 grudnia 2022 r. Należy stwierdzić, że kolejne orędzia zawierały powtarzalne wątki, które można zaklasyfikować do kilku grup tematycznych:

- a) powitania i pozdrowienia, kierowane do decydentów politycznych, deputowanych i wszystkich mieszkańców danego państwa;
- b) nawiązania do historycznych związków pomiędzy Ukrainą a państwem, do którego legislatywy prezydent akurat przemawiał, przywołanie wydarzeń z historii danego państwa, zwracają uwagę liczne odwołania do II wojny światowej;
- c) przedstawienie dramatycznej sytuacji w Ukrainie, opisy rosyjskich zbrodni wojennych, prezydent mówił o miejscach, będących w momencie wygłaszania orędzia w centrum zainteresowania medialnego, takich jak Mariupol, Kramatorsk, Bucza, Borodzianka, Sumy, czy też Chersoń;
- d) podkreślanie wielowymiarowego wpływu wojny w Ukrainie na cały świat, połączone z apelami o pokój i powstrzymanie agresora; w późniejszych przemówieniach pojawiały się propozycje konkretnych rozwiązań, takich jak np. utworzenie nowej organizacji międzynarodowej U-24;
- e) podziękowania za dotychczasową pomoc, udzieloną Ukrainie przez dane państwo i prośby o kolejne działania, takie jak nowe pakiety sankcji wobec Federacji Rosyjskiej, embargo na zakup rosyjskiej ropy, produktów ropopochodnych i gazu ziemnego, czy dostarczenie broni Ukrainie; w późniejszych orędziach prezydent prosił o konkretne rodzaje uzbrojenia, będące w posiadaniu państwa, do którego parlamentu przemawiał. Apele były dobrze dostosowane do lokalnej specyfiki, warto zwrócić uwagę choćby na wezwanie do nieprzyjmowania rosyjskich turystów, wystosowane do deputowanych Zgromadzenia Albanii (Zełenski, 2022s), czy też na prośbę o zablokowanie możliwości korzystania z rosyjskich łodzi i jachtów na wodach terytorialnych Cypru, skierowaną do członków Izby Reprezentantów Repu-

bliki Cypryjskiej (Zełenski, 2022p). Przygotowanie tak zindywidualizowanych przemówień, niezależnie od ich rzeczywistego autorstwa, było możliwe m.in. dzięki wcześniejszym konsultacjom z ambasadorami obcych państw, przebywającymi w Kijowie (Harding, 2023).

Najwięcej orędzi prezydent Zełenski wygłosił w początkowym okresie po rozpoczęciu pełnoskalowej inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, zaczynając od marca 2022 r. z 15 wystąpieniami, poprzez kwiecień 2022 r. z 9 wystąpieniami, a kończąc na maju 2022 r. z 4 wystąpieniami. W następnych miesiącach (i to nie w każdym) odnotowujemy już tylko pojedyncze orędzia. Wybór audytoriów, szczególnie na początku był poddyktowany przewidywaną możliwością do otrzymania zagraniczną pomocą dla Ukrainy.

Wyraźnie widać ewolucję wystąpień, bowiem pierwsze spośród nich służyły głównie zaalarmowaniu społeczności międzynarodowej o sytuacji w Ukrainie, natomiast z czasem, gdy sukcesy obronne Sił Zbrojnych Ukrainy zaczęły być widoczne, pojawiły się prośby o uzbrojenie, później jeszcze uszczegóławiane. Również zaproszenia do powojennej odbudowy Ukrainy nie pojawiły się od razu, a dopiero w przemówieniu do parlamentu Republiki Włoskiej 22 marca 2022 r. Wezwania do pomocy wojskowej Ukrainie, do nakładania sankcji na Federację Rosyjską oraz do wprowadzenia embarga na handel z Rosją należą do stałych elementów orędzi, natomiast te postulaty, które nie zyskały międzynarodowego poparcia, bądź też były niemożliwe do zrealizowania (np. zamknięcie przestrzeni powietrznej nad Ukrainą, utworzenie nowej organizacji międzynarodowej U-24), po pewnym czasie przestały występować. Duże fragmenty każdego przemówienia odwoływały się do emocji słuchaczy i były nakierowane na podtrzymywanie zainteresowania wojną w społeczeństwach – miały nie tylko ponaglać decydentów politycznych do podejmowania działań na rzecz Ukrainy, ale także mobilizować obywateli państw do tworzenia inicjatyw oddolnych, np. przyjmowania uchodźców do domów, organizowania zbiórek charytatywnych, a nawet do ochotniczego wstępowania w szeregi specjalnie w tym celu utworzonego Międzynarodowego Legionu Obrony Terytorialnej Ukrainy.

Interesy konkurencyjne: Autor oświadczył, że nie istnieje konflikt interesów.

Competing interests: The author has declared that no competing interests exists.

Wkład autorów**Konceptualizacja:** Marcin Wochelski**Analiza formalna:** Marcin Wochelski**Metodologia:** Marcin Wochelski**Opracowanie artykułu – projekt, przegląd i redakcja:** Marcin Wochelski**Authors contributions****Conceptualization:** Marcin Wochelski**Formal analysis:** Marcin Wochelski**Methodology:** Marcin Wochelski**Writing – original draft, review and editing:** Marcin Wochelski**Bibliografia**

- Ankel S. (2022), *Zelensky lays out 10-point peace plan for Ukraine at G20, including withdrawal of Russian troops and 'all for all' prisoner swap*, „Business Insider”, <https://www.businessinsider.com/zelensky-proposes-10-point-peace-plan-ukraine-g20-bali-summit-2022-11?IR=T>, 12.07.2023.
- Australia gifts further Bushmasters to Ukraine*, minister.defence.gov.au, <https://www.minister.defence.gov.au/media-releases/2023-07-12/australia-gifts-further-bushmasters-ukraine>, 12.11.2023.
- Bryc A. (2020), *Izrael, Rosja, Ukraina – mozaika współzależności*, „Komentarze IEŚ. Instytut Europy Środkowej”, nr 171(74).
- DellaPergola S. (2018), *World Jewish Population*, w: *The American Jewish Year Book*, red. A. Dashefsky, I. M. Sheskin, Berman Jewish DataBank, Nowy Jork.
- Donaj Ł., Wochelski M. (2022), *Ewolucja przemówień Wołodymyra Zelenskigo jako prezydenta Ukrainy przed 24 lutego 2022 roku*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, nr 3.
- Finland joins NATO as 31st Ally* (2023), „North Atlantic Treaty Organization”, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_213448.htm, 13.07.2023.
- Finlandia będzie budować zaporę na granicy z Rosją. Jej koszt przekroczy 130 milionów euro* (2022), „PolskieRadio24.pl”, <https://polskieradio24.pl/5/1223/artukul/3072439,finlandia-bedzie-budowac-zapore-na-granicy-z-rosja-jej-koszt-przekroczy-130-milionow-euro>, 11.07.2023.
- Gotkowska J., Szymański P. (2022), *Zwiększona gotowość szwedzkich sił zbrojnych*, „Ośrodek Studiów Wschodnich”, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-01-19/zwiekszona-gotowosc-szwedzkich-sil-zbrojnych>, 20.05.2023.
- Grain From Ukraine* (2023), mfa.gov.ua, <https://mfa.gov.ua/en/grain-ukraine>, 12.07.2023.

- Harding L. (2023), «*Upershe MacBook stav zbroyeyu na vijni*». *Xto pyshe promovy Zelenskomu*, „Detektor media”, <https://detector.media/infospace/article/213845/2023-07-06-upershe-macbook-stav-zbroieyu-na-viyni-khto-pyshe-promovy-zelenskomu/>, 13.07.2023.
- Kaczyński L. (2008), *Wizyta Prezydenta RP w Gruzji*, „prezydent.pl”, <https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/archiwum-lecha-kaczynskiego/aktualnosci/rok-2008/wizyta-prezydenta-rp-w-gruzji,26753,archive>, 14.04.2023.
- Majdanchyk Zaporizkoyi AES zaxoplenyj rosijskymy okupantamy – yaka sytuaciya zaraz na stanciyi* (2022), 5.ua, <https://www.5.ua/ukrayina/maidanchyk-zaporizkoi-aes-zakhoplenyi-rosiiskymy-okupantamy-iaka-sytuatsiia-zaraz-na-stantsii-270130.html>, 15.04.2023.
- Natras W. (2022), *Hungary's 'pro-Russia' stance was inevitable*, „Politico”, <https://www.politico.eu/article/hungary-pro-russia-stance-inevitable/>, 20.05.2023.
- Nord Stream 2 'dangerous geopolitical weapon': Zelensky* (2021), „France 24”, <https://www.france24.com/en/live-news/20210822-nord-stream-2-dangerous-geopolitical-weapon-zelensky>, 16.04.2023.
- Reagan R. (1987), *Remarks on East-West Relations at the Brandenburg Gate in West Berlin*, reaganlibrary.gov, <https://www.reaganlibrary.gov/archives/speech/remarks-east-west-relations-brandenburg-gate-west-berlin>, 16.04.2023.
- Rosiyany zavdaly aviaudaru po Dramteatru i basejnu «Neptun» u Mariupoli, a takozh z Hradiv obstrilyaly avto kolonu, shho jshla na Zaporizhzhya* (2022), dn.gov.ua, <https://dn.gov.ua/news/rosiyani-zavdali-aviaudaru-po-dramteatru-i-basejnu-neptun-u-mariupoli-takozh-z-gradiv-obstrilyali-avto-kolonu-shcho-jshla-na-zaporizhzhya>, 16.04.2023.
- Russian Forces Capture Chernobyl Nuclear Power Plant, Says Ukrainian PM* (2022), „Radio Free Europe/Radio Liberty”, <https://www.rferl.org/a/ukraine-invasion-russian-forces-chernobyl-/31721240.html>, 29.04.2023.
- Stanage N. (2022), *Five takeaways from Zelensky's virtual address to Congress*, „The Hill”, <https://thehill.com/homenews/senate/598428-five-takeaways-from-zelenskys-virtual-address-to-congress/>, 16.04.2023.
- Vakulenko Y. (2023), *Obstril Kramatorskoho vokzalu: rekonstrukciya ataky, yaka vbyla 63 hyudej, vid ochevydciv (foto)*, „Vilne Radio”, <https://freeradio.com.ua/obstril-kramatorskoho-vokzalu-rekonstruktsiia-ataky-iaka-vbyla-63-liudei-vid-ocheydytsiv-foto/>, 11.07.2023.
- Vorobyov N. (2022), *Ukraine war: Israel treads careful line as public blames Russia*, „Al Jazeera”, <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/17/ukraine-war-israel-treads-careful-line-as-public-blames-russia>, 27.04.2023.
- Wielński B. T. (2019), *Prezydent Duda odpuszcza Ukrainę. Jego nieobecność na zaprzysiężeniu prezydenta Zelenskiego to błąd*, „Wyborcza.pl”, <https://wyborcza.pl/7,75399,24807656,prezydent-duda-odpuszcza-ukraine-jego-nieobecnosc-na-zaprzysiezeniu.html>, 14.04.2023.
- Zelensky refuses US offer to evacuate, saying 'I need ammunition, not a ride'* (2022), „CNN”, <https://edition.cnn.com/2022/02/26/europe/ukraine-zelensky-evacuation-intl/index.html>, 11.04.2023.

- Zelenski W. (2022a), *Zvernennyya Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho do parlamentu Velykoyi Brytaniyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/zvernennyya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-do-parl-73441>, 14.04.2023.
- Zelenski W. (2022b), *Vystup Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho v Sejmi Respubliki Polshha*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-v-sejmi-res-73497>, 14.04.2023.
- Zelenski W. (2022c), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho u parlamenty Kanady*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-u-parlamen-73581>, 15.04.2023.
- Zelenski W. (2022d), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho przed Konhresom SShA*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-pered-kong-73609>, 16.04.2023.
- Zelenski W. (2022e), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho u Bundestazi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-u-bundesta-73621>, 16.04.2023.
- Zelenski W. (2022f), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho v Knesehti*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-v-kneseti-73701>, 27.04.2023.
- Zelenski W. (2022g), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho v Palati deputativ Italiyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-v-palati-d-73733>, 27.04.2023.
- Zelenski W. (2022h), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho v parlamenty Yaponiyyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-v-parlamen-73769>, 29.04.2023.
- Zelenski W. (2022i), *Promova Prezydenta Ukrainy u Ryksdahu Shvecyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-u-riksdagu-shvecyi-73793>, 20.05.2023.
- Zelenski W. (2022j), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho u Folketynhu*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-u-folketin-73925>, 20.05.2023.
- Zelenski W. (2022k), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho v parlamenty Norvehiyyi – Stortynhu*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-v-parlamen-73961>, 20.05.2023.
- Zelenski W. (2022l), *Promova Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho v parlamenty Avstralii*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskoho-v-parlamen-73993>, 9.06.2023.

- Zełenski W. (2022l), *Promova Prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskoho u Heneralnyx shtatax, parlamenti Niderlandiv*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zełenskogo-u-generaln-74001>, 9.06.2023.
- Zełenski W. (2022m), *Promova Prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskoho v parlamenti Rumuniyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zełenskogo-v-parlamen-74081>, 10.07.2023.
- Zełenski W. (2022n), *Promova Prezydenta Ukrainy v Eraxtasi, parlamenti Irlandiyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-v-eraxtasi-parlamenti-irlandiyi-74137>, 10.07.2023.
- Zełenski W. (2022o), *Promova Prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskoho v parlamenti Hreciyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zełenskogo-v-parlamen-74157>, 10.07.2023.
- Zełenski W. (2022p), *Promova Prezydenta Ukrainy v Palati predstavnykiv Kipru*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-v-palati-predstavnykiv-kipru-74161>, 11.07.2023.
- Zełenski W. (2022r), *Promova Prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskoho v Eduskunti, parlamenti Finlyandiyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zełenskogo-v-eduskunt-74181>, 11.07.2023.
- Zełenski W. (2022s), *Promova Prezydenta Ukrainy v Narodnyx zborax Albaniyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-v-narodnih-zborah-albaniyi-74745>, 12.07.2023.
- Zełenski W. (2022t), *Promova Prezydenta Ukrainy u Nacionalnij radi Slovachchyni*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-u-nacionalnij-radi-slovachchini-74949>, 12.07.2023.
- Zełenski W. (2022u), *Promova Prezydenta Ukrainy v parlamenti Sloveniyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-v-parlamenti-sloveniyi-76369>, 12.07.2023.
- Zełenski W. (2022w), *Zaklykayu pidtrymaty ukrajynsku formulu myru j rozpochaty konsolidaciyu svitu zarady protydyi ekocydu – promova Prezydenta v parlamenti Novoyi Zelandyi*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/zaklykayu-pidtrimati-ukrajynsku-formulu-miru-j-rozpochati-ko-79841>, 12.07.2023.
- Zełenski W. (2022x), *My stoyimo, boremos i vyhrayemo, bo my razom – Ukrainy, Ameryka j uves vilnyj svit – vystup Wołodymyra Zełenskoho na spilnomu zasidanni obox palat Konhresu SShA*, president.gov.ua, <https://www.president.gov.ua/news/mi-stoyimo-boremos-i-vigrayemo-bo-mi-razom-ukrayina-amerika-80017>, 12.07.2023.

Speeches from the President of Ukraine Volodymyr Zelensky Delivered to the Parliaments of the World in 2022

Summary

Since the beginning of the Russian full-scale invasion of Ukraine on February 24, 2022, President Volodymyr Zelensky has made several announcements and delivered speeches addressed to various audiences around the world. Speeches by the Ukrainian president seem to be a noteworthy subject of research, especially due to their unique nature. The aim of the article is to analyze the content of President Zelensky's messages has sent by to parliaments around the world (excluding Verkhovna Rada of Ukraine) between February 24, 2022, and December 31, 2022. The study based on the content analysis method shows that the messages have fixed scheme and thematic scope. They evolve with changes on the war front and the reaction of other countries in the world to Ukrainian president's proposals regarding assistance to Ukraine, a country which is fighting its aggressor. In addition to main topics of presidential pronouncements and their evolution in the period discussed, the article also describes historical contexts related to important events in the past of the nations to which the president addressed his words.

Key words: Zelensky, Ukraine, speech, war, international